

תורת הר"ף

ביאורים, פנינים, מוסרים וחדושים משיעורי
האדמו"ר רבי יאשיהו פינמז שליט"א
לפרשת השבוע

פרשת וישב

פרשת וישב

"וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגַרֵי אֲבִיו"

הקב"ה מעביר בניסיונות וקשיים את מי שאוהב כדי לתת כוח לדורות הבאים שלו

אומרים רבותינו הקדושים (רש"י לו, ב) ביקש יעקב לישב בשלוחה קפץ עליו רוגזו של יוסף, צדיקים מבקשים לישב בשלוחה, אומר השטן לא דיין לצדיקים מה שמתוקן להם לעוה"ב אלא שמבקשים לישב בשלוחה בעוה"ז. צריך באמת להבין את הדברים, מה הפירוש והעומק של הדברים?

צריך להבין שהרבה פעמים בחיים אדם חושב שהשקט והשלווה זה טוב לו ונוח לו, אבל האדם לא יודע שכל פעולה קטנה יש לה כוח גדול למעלה, האדם עושה דבר ולא רואה למה הוא מועיל, למשל ניקח תקיעת שופר ונענועים של לולב, בראיה פשוטה אדם יאמר מה עוזר שאני תוקע בשופר, אני משמיע קול מה יוצא מזה, אפשר גם בכלי אחר. כך גם בנענועים של הלולב מה יוצא מזה, הרי אדם לא רואה שיוצא מזה כלום, אם כך מה עניין ועומק הנענועים של ארבעת המינים?

אלא צריך לדעת יסוד גדול, כל פעולה קטנה למטה יש לה השפעה גדולה למעלה, גם פעולה שהיא נראית סתמית ואין בה הרבה, יש בה כוח ופעולה גדולה בשמיים. אותה תקיעת שופר שנראה דבר פשוט וסתם משמיעים קול, יש לזה כוח גדול שהקב"ה יושב בכיסא דין ועובר לכיסא רחמים. הנענועים של ארבעת המינים, יש להם כוח גדול ביותר שזה עוצר בשמיים את הרוחות הרעות וחוסם אותן, דבר קטן למטה יש לו השפעה גדולה ביותר למעלה.

ידוע שכל מעשה של הצדיקים זה פועל דימוני לדורות הבאים, זה לא משפיע רק להם באותו רגע אלא זה פועל דימוני לבנים, לנכדים ולדורות הבאים. כך מצאנו אצל אברהם אבינו ושרה, כל מה שירדו למצרים וכל מה שעברו, זה גם מה שהבנים שלהם עברו וזה מה שעבר דור ההמשך הלאה של עם ישראל. הדברים שהצדיקים עוברים זה פועל דימוני לדורות הבאים.

יעקב אבינו רצה להיות בשלווה לא בשביל עצמו, אלא יעקב אבינו ביקש שלווה לדורות הבאים לכל עם ישראל. ופה הקב"ה לימד את יעקב אבינו יסוד ומוסר גדול שצריך ללמוד את זה ולדעת את זה בחיים, מתי שהשבטים לקחו את יוסף וזרקו אותו לבור, רבותינו הקדושים אומרים "וְהַבּוֹר רַק אֵין בוּ מַיִם"

מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו. למה דוק נחשים?

התורה הקדושה אומרת, שהקב"ה קילל את האדם מתני שאכל מעץ הדעת, וכך גם את חוה ואת הנחש. אחת הקללות שהקב"ה קילל את הנחש "וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ" (בראשית ג, יד) שכל מה שיאכל יהיה לזה טעם של חול. אם כך נבוא ונאמר שזו ברכה ולא קללה, תמיד הברכה והפרנסה מצויה אצלו כי אין לו אף עניין לחפש אוכל, אם ככה איזה קללה יש לנחש? אלא אומר רבי שמעון בר יוחאי משל הדבר למה הוא דומה, למלך שיש לו כמה ילדים. ילד אחד המלך אוהב אותו הרבה, והמלך אומר לבן הזה כל יום תבוא לבקש ממני פרנסה כי המלך רוצה לראות אותו הרבה. ילד שני המלך לא אוהב אותו, המלך אומר לו פעם בשנה תבוא לבקש ממני פרנסה, כי הוא לא רוצה לראות אותו הרבה.

וככה רבי שמעון בר יוחאי אומר על המן, הקב"ה אהב הרבה את בני"י במדבר "לְכַתְּךָ אֶתְּרֵי בְּמִדְבַר פְּאָרֶץ לֹא זְרִיעָה" (ירמיהו ב, ב) ורצה שכל הזמן יבקשו ממנו פרנסה, לכן נתן להם מן כל יום. והנחש, מצד אחד מסמך פרנסה כי תמיד יש לנחש פרנסה והאוכל מצוי אצלו, כמו שרבותינו אומרים (ברכות נז). הרואה נחש בחלום פרנסתו מזומנת לו. מצד שני הנחש מסמל

אדם שהקב"ה לא רוצה את הקירבה שלו, נותן לו הכל, פרנסה מתי שהוא רוצה רק אל תבקש מהקב"ה כלום, כי גם הקב"ה לא רוצה כלום ממנו.

וזה מה שהקב"ה סימן ליוסף, זרקו אותנו לבור שזה מראה על תחילת הניסיון הגדול של יוסף הצדיק לרדת לארץ מצרים. בבור יש נחשים ועקרבים שמסמנים את הניסיון שאין לאדם והוא צריך להתמודד עם האין, לא כמו שהנחש שזה מהצד של הברכה שיש לאדם פרנסה, אלא ה' מעדיף את הניסיון הקשה שלא יהיה לך ותתמודד עם החוסר ותבקש, ולא את הניסיון של הנחש שיש לו אבל זה מראה ריחוק מהקב"ה.

אם כך הדברים הקטנים מראים על הדברים הגדולים, מתי שאדם עובר ניסיון, זה בא להראות לאדם שהקב"ה חפץ ביקרו בניסיונות שהוא עובר, וכך בונה עולם שלם עם דברים גדולים ביותר. וזה מה שקרה אצל יעקב אבינו שביקש לשבת בשלווה, ולא דברים שיהיו לדורות הבאים. הקב"ה אמר לו לא, כל דבר שעובר עליך בעולם הזה זה לימוד לבניך שעם הניסיונות שעוברים יהיה להם כוח והמשך גדול לדורי דורות.

מסופר על צדיק אחד שאסף את התלמידים שלו ושאל אותם, איך כל אחד מהם חושב שהעולם צריך

להיראות וכל אחד יתן עצה מה הוא חושב שהיה צריך להיות עוד בעולם. אחד כתב העולם צריך להיות עם יותר פרנסה, אחד שהיה חסר ילדים כתב אני רוצה שהשם יבנה את העולם עם יותר ילדים, אחד שהיה חסר לו בית כתב אני רוצה שהקב"ה יבנה את העולם שיהיה לכולם בית.

אמר להם אותו צדיק לא, הקב"ה ברא את העולם בצורה מושלמת ביותר, זה שאנחנו חושבים שדבר לא מושלם זה חוסר אמונה. אנחנו מברכים בברכת האילנות "שְׁלֵא חֶסֶר בְּעוֹלָמוֹ כְּלוּם" הקב"ה ברא את העולם בלי חיסרון של כלום, רק אנחנו רואים את החיסרון. אם אנחנו רוצים שקט ושלווה בלי שום חיסרון רק שיהיה לנו נוח, אז יהיה לנו נוח לטווח קצר, אבל לטווח ארוך זו לא השלמות של העולם.

אדם שחושב לשנות את העולם לעולם יותר נוח ופחות בעיות וניסיונות, טועה טעות חמורה. אדם שיושב בנוח ולא עושה כלום אין לו פרנסה ליום המחר, מתי שאדם מצטער ודחוק ומשתדל ונלחם הוא בונה את הכוח ליום המחר. רק לאחר שהאדם עובר את הניסיונות, הוא מבין שכל הניסיונות האלה, בסוף משלימים את התמונה האמיתית וכל מה שקרה איתו זה טוב מאוד.

אם נסתכל, נראה ששורש העולם בא משני ניסיונות קשים ביותר, דור של סדום ועמורה שהיה פרוץ בעריות ודור הפלגה שהיו פרוצים במחשבות לא טובות ובכפירה בקב"ה. שני הדורות הללו השאירו את החותם שלהם קשה בעולם, וזה גם התיקון של דור האחרון, הדור הזה מצד אחד עריות ומצד שני בעיות ושאלות באמונה.

יוסף הצדיק התנסה בשני ניסיונות קשים ביותר ועמד בהם, ניסיון אחד של עריות עם אשת פוטיפר שניסתה להחטיא את יוסף שזה סדום, ויוסף תיקן את כל הבעיות של סדום עניינים של עריות. ניסיון שני של אמונה בבית האסורים, אדם שנמצא בבית האסורים יש לו שאלות באמונה למה הקב"ה עשה לי ככה ומה עשיתי, בבית האסורים יוסף תיקן את דור הפלגה את העניינים של אמונה בקב"ה.

מי שיראה את הצער שיוסף הצדיק עבר, ישאל שאלות קשות ילד בן י"ז שנים למה צריך לעבור דברים קשים, זה נראה קשה אבל היה טמון בזה כוח גדול לדורות, באשת פוטיפר יוסף הצדיק חיזק לדורי דורות להתמודד עם יצר הרע של עריות. בבית האסורים יוסף תיקן לדורי דורות להתמודד עם עניינים של אמונה בקב"ה.

לכן גם מתי שהאדם רוצה לשבת בשלווה הוא ידע שהניסיונות וההתמודדויות הם כוח לדורות הבאים

לעוד חודש, עוד שנה להיות חזק ולהצליח בהצלחות גדולות. לכן מתי שיש לאדם ניסיונות וקושי בדברים קשים, הוא צריך לדעת שזה דברים זמניים לפני דברים גדולים שהוא צריך לבנות ולקבל או בעוד שנה או באותה שנתיים, או אפילו לבנים שלו אבל היסוד הוא בונה בניסיונות שהוא עובר.

"וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו"

בקשת יעקב לישב בשלווה לא התקבלה כי עמדה ליוסף לעמוד בניסיון

אנחנו חושבים בדעתנו להקשות ולומר, התורה הקדושה אומרת "וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב" אמרו רבותינו הקדושים ביקש יעקב לישב בשלווה קפץ עליו רוגזו של יוסף, יעקב ביקש מלשון בקשה, שהוא רוצה לשבת בשלווה והקב"ה לא נתן לו ומיד קפץ עליו רוגזו של יוסף.

צריך להקשות קושיה למה הקב"ה לא קיבל את הבקשה והתפילה של יעקב, הרי ידוע שתפילתו של צדיקים אינה עולה ריקם. תפילתו של אברהם אבינו על סדום שלא תיחרב, הקב"ה לא השיב את תפילתו ריקם והיא נשארה לדורי דורות. כל מקום שמצאנו שמבקשים בקשה חזקה ואין תפילה שעולה ריקם,

ופה יעקב אבינו מתפלל והקב"ה לא עונה לו ומקיים את מבוקשו, הרי רצון יראיו יעשה.

ועוד צריך להקשות, איוב עבר יסורים גדולים ועמד בהכל, אבל בסוף שהתלונן על היסורים הקב"ה העניש אותו, אומרים רבותינו הקדושים שהיינו צריכים לומר בתפילה "אלוקי אברהם, אלוקי יצחק אלוקי יעקב ואלוקי איוב", בגלל שאיוב עמד ביסורים אבל בסוף התלונן, לא מזכירים "אלוקי איוב".

אם כך, מי שעומד בניסיון זוכה שיאמרו אלוקי אותו אדם שעמד בניסיון. פה אצל יוסף הצדיק מוצאים שעמד בניסיון של אשת פוטיפר, למה לא זכה שיאמר בתפילה גם "אלוקי יוסף", הרי עמד בניסיון הקשה במשך י"ב חודש כמו שהגמרא מביאה (יומא לה:): בגדים שלבשה לו שחרית לא לבשה לו ערבית, בגדים שלבשה לו ערבית לא לבשה לו שחרית. הייתה מאיימת עליו שתיקח אותו לבית האסורים, ויוסף עמד איתן כנגד היסורים הקשים במשך י"ב חודש ולא נכנע, אז למה לא אומרים "אלוקי יוסף"?

ועוד ניתן להקשות בגמרא מובא (סנהדרין קז): שדוד המלך שאל את הקב"ה למה לא אומרים בתפילה "אלוקי דוד", והתשובה משום שלא עמד בניסיון. ויוסף שכן עמד בניסיון למה לא זכה שיאמרו "אלוקי יוסף"?

אלא אפשר לבאר ולומר תשובה אחת לשתי השאלות, יעקב אבינו רצה לשבת בשלווה וביקש והתפלל, ואולי היה מגיע ליעקב שותקיים תפילתו שישב בשלווה. אבל צריך לדעת שיוסף הצדיק היה המושך של יעקב אבינו "כי כן יקנים הוא לו" זיו איקונין הוא לו, כל התורה שהייתה ליעקב העביר ליוסף. וכך הנביא אומר (עובדיה א, ח) "וְהָיָה בֵּית יַעֲקֹב אֵשׁ וּבֵית יוֹסֵף לְהִבָּה" יעקב ויוסף היו דבר אחד.

יעקב ביקש ואולי היה מגיע לו, אבל היה צריך לעבור עוד ניסיון של יוסף. יוסף הצדיק עמד בניסיון של אשת פוטיפר מכוחו של יעקב אבינו ולכן רגע לפני שחטא, ראה את דמות דיוקנו של אביו שנתן לו את הכוח לא לחטוא. אם כך הניצחון של יוסף לא לחטוא ולעמוד בניסיון היה מכוחו של יעקב אבינו, לתת ליעקב אבינו את בקשתו לא היה אפשר לתת לו כי אם יתנו ליעקב אבינו שלווה איך יוסף יעמוד בניסיון.

הניסיון של יוסף פתח את הפתח לדורות הבאים לעמוד בניסיון של עריות. אם כך התפילה של יעקב לא הלכה ריקם ויוסף לא זכה שיאמרו "אלוקי יוסף" כי הוא עמד בניסיון מכוחו של יעקב. ולכן כשאומרים בתפילתו "אלוקי יעקב" צריך לכוון גם על יוסף

שהניסיון שלו טמון בתוך אלוקי יעקב ששם נמצא גם אלוקי יוסף.

"וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו"

אדם שמזכה את הרבים בתורה ובמצוות
זוכה לשפע וברכה גם בעולם הזה

אמרו רבותינו הקדושים שיעקב אבינו ישב בארץ מגורי אביו ושם ביקש מהקב"ה לשבת בשלווה, ביקש פרנסה הצלחה, שקט ונחת. צריך להקשות קושיה יעקב אבינו ועשו חלקו ביניהם שתי עולמות, עשו לקח את העולם הזה ויעקב אבינו לקח את העולם הבא, אם כך באיזו זכות ביקש יעקב אבינו את העולם הזה הרי זה שייך לעשו?

אלא אפשר לבאר ולומר, רש"י אומר על הפס' "וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְחַרְוֹן" (בראשית יב, ה) שאברהם היה מגייר את האנשים ושרה הייתה מגיירת את הנשים, וגם יצחק היה מגייר אנשים. צריך לדעת יסוד גדול, מצוות שאדם עושה בעולם הזה אין שכר בעולם הזה, השכר הוא בעולם הבא. אבל מצוות שאדם מזכה אחרים לקיים תורה ומצוות הוא מקבל עליהם שכר גם בעולם הזה.

וכך מסופר על רבי יואל מסאטמר שבכל פעם שהיה קושי או לחץ בפרנסה של הישיבה, הוא היה אומר לתלמידים תצאו לקרב אנשים בתשובה, תצאו לזכות אנשים במצוות. על ידי שמזכים אנשים במצוות זוכים גם לפרנסה וגם שכר לעולם הזה.

ויעקב אבינו כך עשה "וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו", יעקב עשה כמו הגיורים של אביו, ובזה שגייר אנשים וקירב אנשים בתשובה ביקש מהקב"ה אף שלא מגיע לי שכר לעולם הבא, אבל בזה שגירתי אנשים וקירבתי אנשים מגיע לי שכר גם בעולם הזה.

וזה יסוד גדול, אדם שרואה שהמצב של הפרנסה שלו קשה ויש לו דברים לא נוחים בעולם הזה, יזכה אנשים במצוות ועל ידי שמזכה אותם הוא יזכה לשפע ולהצלחה גם בעולם הזה.

"וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו"

הגדולה של האדם גם בזמן צער ובעיות
להישאר בשלווה ובישוב הדעת

אנחנו מוצאים בפרשת השבוע "וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו", אמרו רבותינו (בר"ר פד, ג) ביקש יעקב אבינו לשבת בשלווה. מה הפירוש "לשבת בשלווה"?

אלא אפשר לבאר ולומר, מתי שיש לאדם לחץ בעיות וצרות, אין לאדם שלוה וישוב הדעת. יעקב אבינו ביקש מהקב"ה שיתן לו שגם בזמן של צער ובעיות יהיה בשלוה ובישוב הדעת. וזה אחד הדברים הגדולים שהאדם קר רוח ויודע לעמוד במצבים הקשים ביותר בישוב הדעת.

מתי שטוב לאדם והכל נוח, אז זו לא גדולה להיות בישוב הדעת וברגיעה. הגדולה של האדם שיש לו התמודדויות ומצבים קשים ועם הכל הוא בישוב הדעת, ועל זה ביקש יעקב אבינו לשבת בשלוה.

וזה המעלה והגדולה של הצדיקים, אברהם אבינו לקח את יצחק לעקוד אותו בקור רוח ובשלוה, הוא לא הראה אף לחץ להיפך הוא שמח ובבטחון גדול בקב"ה הלך לעקוד את יצחק. כך כל הצדיקים והקדושים, ברגעים הקשים ביותר היו בשלוה ובישוב הדעת וזו המעלה הגדולה שיעקב אבינו ביקש עם כל הבעיות להישאר בשלוה.

"וַיֹּסְפוּ עוֹד שְׂנֵא אֹתוֹ עַל חִלְמוֹתָיו וְעַל דְּבָרָיו"

מה שאדם מדבר בפיו על זה הוא חולם

רואים שהשבטים שנאו את יוסף "על חִלְמוֹתָיו וְעַל דְּבָרָיו", נשאלת השאלה מה יוסף אשם שהוא חלם,

אדם חולם שהוא מלך בגלל זה האחים שלו צריכים לשנוא אותו, מה הכוונה "על חלמותיו ועל דבריו"? אלא השבטים טענו, הגמרא אומרת (ברכות נח:): אין מראין לו לאדם אלא מהרהורי לבו, אין אדם חולם אלא מה שהוא מדבר וחושב כל היום. אמרו השבטים, יוסף מדבר את זה ולכן הוא חולם על זה, הדברים שהוא מדבר הם שמביאים לו את החלומות האלה ולכן שנאו אותו. לכן גם קראו לו "פַּעַל הַחֲלֹמוֹת" הוא בעל של החלומות, הוא שולט עליהם והוא גורם שיבואו אליו.

"וּבְטָרָם יִקְרַב אֲלֵיהֶם וַיִּתְנַכְּלוּ אֹתוֹ לְהַמִּיתוֹ"

בממון של האדם יש חיות של האדם

המדרש אומר (בר"ר פ"ד, ד) מתי שהשבטים ראו את יוסף הצדיק מתקרב אליהם מרחוק, לקחו את הכלבים שהיו שומרים על הצאן של יעקב אבינו, ושיסו את הכלבים ביוסף שיהרגו אותו. לאחר מכן השבטים ישבו ודנו את יוסף להרוג אותו ולזרוק אותו לבור, אבל לא כתוב מה קרה לבסוף עם הכלבים.

אז אולי אפשר לפרש ולומר יסוד גדול, הגמרא אומרת (ב"ק ט:): כל שחבתי בשמירתו הכשרתי את נוקו, ונבאר את הדברים. הגמרא מספרת (חולין ז.) על חמורו

של רבי פנחס בן יאיר שהביאו לו לאכול שעורים לא מעושרות ולא אכל. החמור של רבי פנחס בן יאיר היה מקפיד לאכול רק אוכל מעושר, מכיוון שמתי שאדם צדיק וקדוש אז גם הממון שלו טוב. אבל מתי שהאדם לא צדיק ויש בו מידות ותאוות רעות אז גם בממון שלו יש כוחות לא טובים.

וכך רואים בגמרא (ב"ק ב:) שיש כמה דרכים שבהם השור מזיק, ואם השור הזיק מיישהו, מענישים את בעל השור או שהורגים את השור או מחייבים את בעל השור בכסף, והתורה אומרת "וְגַם בְּעֵלְיוֹ יוֹמֵת" (שמות כא, ט). וכתוב בספרי הקבלה שאם השור של האדם נגח עם הקרן והזיק, הבעלים של השור פגום במידת הכעס. נזקי שן, ששור הזיק ואכל דבר שלא שלו, בעל השור פגום בתאוה. נזקי רגל, שהשור דרך על משהו או בעט במשהו, יש לאדם הרגלים רעים. אם כך כל הממון של האדם יש לו חיות של האדם.

על פי זה אפשר לבאר ולומר, השבטים הקדושים רצו לשסות את הכלבים ביוסף, אבל הכלבים היו שייכים ליעקב ולא יכלו להזיק ליוסף כי ביעקב אבינו אין כעס, אין תאוה ואין בו הרגלים רעים, לכן אחרי שראו שהכלבים לא הלכו להזיק ליוסף ישבו לדון אותו בדין תורה.

״וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו הֲנֵה בַעַל הַחֲלָמוֹת הַלְזָה בָּא״

שורש נשמת כל יהודי הוא מאותיות התורה
הקדושה

אנחנו מוצאים בפרשה מתי שיוסף בא לחפש את האחים, האחים הצביעו לכיוונו ואמרו "הֲנֵה בַעַל הַחֲלָמוֹת הַלְזָה בָּא". וצריך לשאול למה האחים השתמשו דוקא בשם זה "בַעַל הַחֲלָמוֹת" למה לא בשם אחר?

אלא אפשר לבאר ולומר יסוד גדול, כתוב ברבנו האר"י הקדוש מתי שעושים הגבהת ספר תורה, טוב שהאדם יסתכל על האותיות וינסה לקרוא מהאותיות. וכתוב שאם האדם הצליח לקרוא מהאות שהיא שורש נשמתו, הוא זוכה לעלות למעלות גבוהות ומתקרב לתיקון השלם.

ידוע שכל יהודי יש לו אות מהתורה הקדושה, וזה מה שביקש דוד המלך מהקב"ה אחרי שרינונו על דוד המלך שהוא מבן גרים "עֲשֵׂה עִמִּי אוֹת לְטוֹבָה" (תהלים פו, יז) תראה לכולם את האות שממנה שורש נשמתו, כי הנשמה של הגרים נמשכת מהתגים של האותיות בספר התורה לא מהאות עצמה. לכן גם רבי עקיבא היה דורש כל תגין שבתורה (מנחות כט:): כי היה בן גרים

והיה מתקן ומייחד את התגים שבתורה שיהיה להם כוח להיכנס לתורה.

מי שצדיק, שורש נשמתו מאות שכתוב בה שם ה' בתורה או אות מאחד האבות או הצדיקים שרשומים בתורה. מי שרשע, שורש נשמתו מאות של חיה טמאה או של פרעה או בלעם. מי שזוכה לעשירות, נשמתו מאות שכתוב בתורה זהב או כסף, או דבר של רכוש. מי שזוכה למלכות שורש, נשמתו מאות שהניקוד שלה זה חולם, כי כל הניקוד של האותיות זה מתחת לאותיות, רק חולם זה ניקוד מעל האותיות.

וזה מה שאמרו השבטים הקדושים כשראו את יוסף **"הנה בעל החלמות ה' הנה האדם שאומר ששורש נשמתו היא באות חולם, עכשיו נראה אם שורש נשמתו מאות שהניקוד שלה חולם או לא, כי הניקוד של חולם מסמל על מלכות. לכן כל אדם יזהר ויקפיד לקרוא מהספר תורה בעת ההגבהה ואם יזכה לקרוא מהאות שהיא שורש נשמתו יזכה לדברים גדולים ונשגבים.**

"וַיִּשְׁמַע רְאוּבֵן וַיִּצְלְהוּ מִיָּדָם וַיֹּאמֶר לֹא נִכְפְּנוּ נַפְשׁוֹ"

אדם שעושה מצוה שלא לשם שמיים יורד
מגדר שליח מצוה שאינו ניזוק

בפרשת השבוע אנחנו רואים דבר של פלא גדול, השבטים הקדושים דנים את יוסף בדין תורה שחייב מיתה בדין של מורד ביהודה במלכות בית דוד ולכן חייב מיתה. השבטים רוצים להרוג את יוסף ועומד ראובן ואומר להם לא נהרוג אותו נזרוק אותו לבור. ומוזבא במדרש (רות רבה ה, ו) אילו היה ראובן יודע שהקב"ה מכתוב עליו "וַיִּשְׁמַע רְאוּבֵן וַיִּצְלְהוּ מִיָּדָם" בכתפו היה מוליכו אצל אביו.

המדרש הזה קשה ביותר, רק אם ראובן היה יודע שהקב"ה יכתוב עליו בתורה שהוא מציל את יוסף מהשבטים, הוא היה לוקח את יוסף מצילו מהאחים ומוליכו על כתפו, אם הוא לא היה יודע שהקב"ה יכתוב הוא לא היה עושה את זה? הרי מדובר בראובן שהיה אחד מהשבטים הקדושים לא באנשים פשוטים, אם כך מה העומק של המדרש?

אלא אולי אפשר לפרש ולומר יסוד גדול, התורה הקדושה אומרת לנו בבדיקת חמץ בפסח שאסור

להכניס את הידיים לחורים ולסדקים כי אולי יש שם נחשים ומזיקים ומתי שיכניס את היד בפנים אולי הם יזיקו לו ויעקצו אותו. אם כך שואלים המפרשים הרי שלוחי מצוה אינם ניזוקים, אדם שבודק חמץ הוא שליח מצוה ואינו צריך להינזק, שיכניס את היד בלי לפחד כי לא יהיה לו דבר רע הרי שלוחי מצוה אינם ניזוקים.

אלא אומרים רבותינו הקדושים, חוששים שמא מתי שהאדם בודק אולי יחפש גם דברים פרטים שלו שאיבד במהלך השנה האחרונה ואז זה לא רק בשביל המצוה אלא הוא מכניס את היד בשביל צורך הפרטי שלו והמצוה כבר לא תגן עליו והוא יורד מגדר שליח מצוה, זה לא טהור לשם שמיים כי חיפש דברים גם לצורכו האישיים.

אותו דבר אצל ראובן שרצה להציל את יוסף, ראובן ידע שהוא לא שלם במחשבה לשם שמיים להציל את יוסף אלא בשביל לרצות את אביו על מעשה בלהה, אולי תחזור אליו הבכורה. ואם הוא היה עושה את זה והאחים שלו לא היו מקבלים את זה, הוא היה נחשב כעוזר למורד במלכות בית דוד שחייב מיתה.

אם כך לסמוך על הנס הוא לא יכל כי אין לו שלימות של "שלוחי מצוה אינם ניזוקים" ויש לו נטייה עצמית, יכל להיגרם לראובן נזק שהאחים שלו יהרגו

אותו ולכן ראובן שתק ולא עשה את זה. אבל אם היה יודע שהקב"ה יכתוב עליו שזה לשם שמיים הוא היה נכנס לכל סכנה ומציל את יוסף בכל דרך אפשרית.

וזה יסוד גדול, מתי שהאדם עושה מצוה והוא יודע שהוא בשלימות, הקב"ה עוזר לאדם ושלוחי מצוה אינם ניזוקים. אבל מתי שהאדם עושה מצוה עם אינטרס פרטי שלו, הוא מאבד את הכוח של שלוחי מצוה אינם ניזוקים. האדם צריך להשתדל בכל כוחו שמעשיו יהיו לשם שמיים ואז המצוה עומדת איתו ושלוחי מצוה אינם ניזוקים.

הרבה פעמים האדם עושה מצוה, נותן צדקה עושה חסדים וחושב שזה לשם שמיים ופתאום יוצא לו מזה נזק, דברים קשים ואיומים שאי אפשר לשער ולתאר. אז ידע האדם או שלא עשה את זה לשם שמיים בלב שלם ואז לא שמרה עליו המצוה, או שיחכה ויראה עם הזמן איפה הטוב שטמון בדבר הזה כי אין רע שיוצא מעשיית טוב.

**"וַיִּפְּשְׁטוּ אֶת יוֹסֵף אֶת כְּתָנָתוֹ אֶת כְּתָנָתוֹ אֶת כְּתָנָתוֹ
הַפָּסִים אֲשֶׁר עָלָיו"**

*דבר שמגיע בדרך לא נכונה או בטעות אין לו
את הכוח החזק והמיוחד שלו*

התורה הקדושה אומרת לנו שיעקב אבינו עשה ליוסף הצדיק כתונת פסים, וידוע מהספרים הקדושים שפסים זהו שם קדוש להינצל מדברים רעים, ויעקב אבינו כתב שם זה כדי להציל את יוסף מהמקומות שבהם נמכר בדרך למצרים, פסי"ם בראשי תיבות פ'וטיפר ס'וחרים י'שמעאלים מ'דינים.

אם כך צריך להקשות קושיה, אם הייתה ליוסף הכתונת פסים שהיא סגולה להינצל מהבעיות והצרות, איך השבטים הקדושים הצליחו להוריד את הכתונת פסים מהגוף של יוסף, הרי זו סגולה להישמר מרע?

אלא אומרים רבותינו הקדושים שיוסף הצדיק היה לובש שתי כותנות, כותנת על הגוף שהייתה נגד זיעה וכל האחים לבשו גם כותנת כזו, ועליה עוד כותנת פסים שהייתה כתובה עליה ברכת כהנים, והמילה פסים שהיא שם קדוש להינצל מצרות ובעיות.

השבטים מלכתחילה רצו להוריד את הכותנת הפנימית שהייתה על הגוף נגד הזיעה, ומתי שהורידו אותה משכו גם את הכותנת פסים שהייתה

סגולה לשמירה. ובכל זאת נשאלת השאלה, איך היה לשבטים הכח להוריד את הכותנת הראשונה שהייתה על גופו של יוסף?

אלא אומרים רבותינו הקדושים משום שיעקב אבינו שינה בין הבנים ונתן לבן שלו כותנת יותר מהאחים שלו ובכך גרם שתהיה קנאה, טעות זו ע"פ גדולתו של יעקב אבינו היא שנתנה את הכוח לשבטים להוריד את הכותנת מיוסף שהייתה עבורו סגולה.

לכן גם אם יש לאדם סגולה, אבל הסגולה הגיעה בדרך לא נכונה או עם טעות אפשר להחליש את כח הסגולה, וכך יכלו השבטים להוריד את הכותנת ולמכור את יוסף.

"וַיִּקְחֶהוּ וַיְשַׁלְּכוּ אֹתוֹ הַבְּרָה"

מתי שאדם עושה משהו שדומה לישועה, הוא מושך בזה ישועה

נתעמק וננסה להבין מה יעקב אבינו עשה בכותנת פסים, יעקב אבינו ראה שיוסף צדיק בן זקונים הוא לו, העתיד של עם ישראל, הבחיר של השבטים. יעקב אבינו ידע וראה שיוסף עתיד לעבור דברים קשים

ביותר, לכן עשה לו את הכותנת פסים שתהיה כקמיע
ושגולה להינצל מכל הדברים הקשים.

השבטים כשראו את יוסף, רצו להרוג אותו וזרקו
אותו לבור. **"וְהַבּוֹר רַק אֵין בוֹ מַיִם"** אומרת הגמרא (שבת
כב.) מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו, ויש
מחלוקת האם ידעו שיש בו נחשים ועקרבים או לא,
אך בכל זאת נשאלת השאלה למה היה צריך לזרוק
אותו לבור, יבואו סוחרים תמכרו אותו מיד, תקשרו
אותו בחבל תהרגו אותו, למה היו צריכים לזרוק אותו
לבור?

אלא מסופר על יהודי אחד בזמן המגיד ממזריטש,
שבא אליו ואמר לו שעומד להיות לו משפט קשה
עם הממשלה והעונש על זה שנים רבות בבית
האסורים ואפילו יכול להיות הוצאה להורג. ביקש
מהמגיד ממזריטש ישועה. קרא המגיד לתלמידים
שלו ואמר להם נעשה משפט, שלושה תלמידים
ישבו שופטים, אחד ישב תובע ואני אהיה סנגור.
התחיל כל אחד להגיד את הטענות שלו, והמגיד
לימד עליו הרבה זכויות, עד שעמדו השופטים ואמרו
המגיד ממזריטש צודק ואתה זכאי. אמר לו המגיד
ממזריטש לך למשפט ותצליח.

אומרים רבותינו הקדושים מתי שעושים פעולה
שדומה למשהו, נותנים בזה כוח שיהיה ישועה. בני

ישראל עמדו לרדת למצרים מקום החרפה והטומאה, מקום המעשים הקשים והרעים הלא טובים. לכן היה צריך שיוסף ירד לבור לארץ מצרים לעשות פעולה דומה, לטומאה לדברים הקשים, שיש שם נחשים ועקרבים שמסמנים את הס"א והטומאה, כי זה מסמל את הירידה והשפלות לרדת לארץ מצרים מקום האפילה הגדולה, ומשם יצא ויעלה מאפילה לאור גדול.

"וְהָבוֹר רֵק אֵין בּוֹ מַיִם"

אדם שהוא ריק מתורה ללא מים יש בו
נחשים ועקרבים

רבי חיים פלאגי זצוק"ל מספר סיפור בעל מוסר גדול על בעל "השבט מוסר" שהיה אחד הצדיקים הגדולים שהיו בעם ישראל. וכך סיפר, בכל בוקר בעל השבט מוסר היה קם לפנות בוקר לשבת ללמוד. באחד הימים קם מוקדם מהשעה הרגילה שהיה רגיל והיה חשוך מאוד, מתי שבא ללבוש את האבנט כמעין חגורה הוא ראה שהחגורה נהייתה קצרה עליו והוא לא מצליח לסגור אותה. היה חושך והוא לא

הצליח לראות כלום, אך לבסוף קשר אותה בדרך כלשהי.

אחרי זמן שישב ללמוד, פתאום הרגיש שהחגורה נשמטת ממנו, היה אור כבר בחוץ הוא הסתכל על הרצפה למקום שהחגורה נפלה, והוא ראה שם נחש ארסי גדול, שקשר אותו למותנו במקום חגורה, אז הבין שהקב"ה הציל אותו מהנחש ועל הנס הגדול שהקב"ה עשה לו, כתב ספר שנקרא "אזור אליהו".

רואים פה יסוד גדול, מתי שאדם מלא בתורה, אז אין לחיות, הנחשים והעקרבים כוח לשלוט על האדם. וזה מה שרואים אצל יוסף הצדיק, "וַיְהַבֹּר רַק אֵין בּוֹ מִיָּם" אבל נחשים ועקרבים יש בו. אם אין באדם מים אין בו תורה יש בו נחשים ועקרבים. אבל אם יש באדם מים יש בו תורה, אין לנחשים ולעקרבים יכולת להזיק לאדם. לכן כמה שאדם יותר דבוק בתורה ובמצוות אין יכולת לאף דבר רע להזיק לו.

אדם צריך לקבל עליו עול תורה ועול מצוות, וככל שיש עליו עול תורה ומצוות אין כוח ליצר הרע לשלוט ולהפיל את האדם מאף מדרגה.

**"וַיֵּשְׁבוּ לֶאֱכֹל לֶחֶם.. מַה בְּצַע כִּי נַהַרְג אֶת
אֶחָיו"**

המבחן של האדם לדעת האם מעשיו הם
רצון השם

אחרי שהשבטים הקדושים זרקו את יוסף הצדיק לבור, הם ישבו ואכלו לחם. נשאלת השאלה, השבטים זרקו את האח שלהם, הבן של אבא שלהם לבור מלא נחשים ועקרבים מילא שייצטערו קצת, איך הם יכולים לשבת לאכול?

אלא אולי אפשר לבאר ולומר יסוד גדול, אם אדם רוצה לדעת אם משהו שהוא עשה זה טוב או לא יתחיל לעשות קצת את הדבר, אם הוא מתחיל לעשות ומרגיש שמחה בלב זה סימן שזה מהקב"ה וזה טוב, ואם נכנסת בליבו עצבות סימן שזה לא טוב.

וכך גם רואים מתי ששואל רדף אחרי דוד המלך ודוד התחבא במערה, פתאום שואל המלך נכנס לבדו למערה. דוד המלך יכל לקום ולהרוג אותו, אבל לא ידע אם זה טוב להרוג את שואל או לא. הלך דוד מבלי ששואל הרגיש, חתך חתיכה ממעילו של שואל ורצה לראות אם ירגיש בליבו שמחה אז רצון השם שיהרוג את שואל, ואם ירגיש צער אז רצון השם לא להרוג את שואל. והנביא מספר לנו "וַיְהִי אַחֲרֵי כֵן וַיָּבֹל

דָּוֵד אֶתּוֹ עַל אֲשֶׁר כָּרַת אֶת כְּנָף אֲשֶׁר לְשֹׂאוֹל" (שמ"א כד, ה) היה לדוד בליבו צער ואז עזב ולא עשה לשאול כלום.

הצדיקים הגדולים היו מתחילים ונוגעים בדבר מתי שהיו מסתפקים אם זה רצון השם או לא, אם היה דחף והיו מרגישים שמחה, היו ממשיכים ואם לא היו מרגישים שמחה היו עוצרים.

וכך גם אצל יוסף ואשת פוטיפר, מתי שאשת פוטיפר ניסתה לשכנע את יוסף לחטוא איתה ויוסף לא רצה. אמרה לו אשת פוטיפר אני רואה בכוכבים שאתה עתיד ללדת ממני ילד, אמר לה יוסף ח"ו. אמרה לו לפחות בוא רק תהיה לידי, אם תרגיש שמחה בלב תמשיך ואם לא תיסוג, יוסף אמר לה ח"ו אני לא יכול לעשות כזה דבר.

אם כך השבטים הקדושים זרקו את יוסף לבור ואמרו, אם נרגיש שמחה בלב סימן שזה רצון השם ואם נרגיש צער בלב, סימן שזה לא רצון השם ונוציא אותו מהבור. לכן ישבו לאכול, כי זה היה מבחן לראות מה רצון השם בדבר, וכשהרגישו שמחה בלב אמרו זה דין אמת.

”וַיִּמְכְרוּ אֶת יוֹסֵף לַיִּשְׁמַעֲאֵלִים בְּעֶשְׂרִים כֶּסֶף”

הסיבה שאחי יוסף קנו נעליים ממכירת יוסף

אומרים רבותינו הקדושים במדרש (תנחומא, ב), מתי שהשבטים הוציאו את יוסף ומכרו אותו לישמעאלים זה היה בעשרים כסף שזה היה מחיר נמוך ביותר. בכסף שקיבלו כל אח לקח שתי מטבעות וקנו עשרה זוגות נעליים. צריך להקשות קושיה מדוע דוקא זוג נעליים, למה להגיע לכזו שפלות למכור את אחיהם שהיה הבן האהוב על יעקב אבינו תמורת זוג נעליים? אלא רבותינו מתרצים ואומרים כך, יוסף הצדיק היה קודש קודשים אבל השבטים אחזו שיוסף הוא מקולקל כמו שלאברהם אבינו היה את ישמעאל וליצחק היה את עשו, כך גם ליעקב אבינו יש את יוסף. חשבו שהוא פגום והוא משורש אדם הראשון שהביא את המוות לעולם, לכן הם רצו לעשות דבר סימלי, האדם הראשון גרם קללה לעולם ”בְּזַעַת אֶפְיֶךָ תֹאכַל לֶחֶם” (בראשית ג, ט) שהאדמה נהייתה מקוללת, אז הם רצו לעשות חציצה בין האדמה לבין הגוף של האדם על ידי הנעליים.

ולכן כתוב על חנוך שהקב"ה לקח אותו להיות המלאך מט"ט ”וַיִּתְּחַלֵּף חֲנוּךְ אֶת הָאֱלֹהִים וַאֲיָנֹנוּ כִּי לָקַח

אֵתֹו אֱלֹהִים" (בראשית ה, כד) ורבותינו הקדושים אומרים שחנוך שהיה בעולם הזה היה מכין נעליים וכל תפירה שהיה תופר היה אומר "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד". לכן יוסף הצדיק שהיה גלגול והתיקון של חנוך, כמו שכתוב על חנוך "הֲנֵךְ לְנֶעֱר עַל פִּי דְרָכָיו" (משלי כב, ו) ויוסף הצדיק גם נקרא נער "וְהוּא נֶעֱר אֶת בְּנֵי בְלָהָה וְאֶת בְּנֵי זִלְפָּה" אומר הרמ"ע מפאנו על ידי שמכרו אותו בעבור זוג נעליים וחנוך היה תופר נעליים, זה היה ההשלמה של חנוך ותיקון גם של אדם הראשון שהביא קללה לעולם.

"וַיָּבֵא הַבִּיטָה לַעֲשׂוֹת מְלֶאכְתּוֹ"

כוח מצוות ציצית להציל ולשמור את האדם
מחטאי עריות

שלמה המלך אומר "נֶאֱפָ אִשָּׁה חֶסֶר לֵב" (משלי ו, לב) דוע שבציצית יש ל"ב חוטים פתילים של הציצית, אז אם רואים אדם שיש לו יצר הרע לנאוף ולעשות עבירות של עריות אז הוא חסר לב, חסר לו הל"ב פתילים שיש בציצית. כח הציצית לשמור על האדם שח"ו לא יפול בענייני עריות. וכן מובא בשם רבנו האר"י הקדוש שציצית מצילה ומגינה מעין הרע, לכן

גם נהגו לשים לילדים קטנים ציצית לשמור אותם מעין הרע.

וכך רואים בפרשה "וַיָּבֵא הַבַּיִתָּהּ לַעֲשׂוֹת מְלֶאכֶתוֹ" על פי המאן דאמר שבא לעשות חטא עם אשת פוטיפר, יוסף הצדיק ראה את דמות דיוקנו של אביו, על ידי שהסתכל בציצית וראה את הפתיל תכלת, (גם אם אין פתיל תכלת האדם צריך לדמיין שיש פתיל אחד תכלת) ותכלת מזכיר את הים, ים מזכיר את הרקיע ורקיע מזכיר את כסא הכבוד. ובכסא הכבוד יש ארבע דמויות שאחת מהן היא דמות אדם של יעקב אבינו, וזה מה שמובא בגמרא (סוטה לו:) שנראתה לו דמות דיוקנו של אביו ואז ניצל מאשת פוטיפר וכך לא ירד בחטא הזה הקשה.

ועוד מוצאים בפרשה, מתי שיהודה שאל את תמר "וַיֹּאמֶר מַה הָעֲרֵבוֹן אֲשֶׁר אָתָּן לְךָ וַתֵּאמֶר הַתְּמָד וּפְתִילֶךָ", ביקשה את הציצית כי אם יהודה היה רואה את הציצית היא לא הייתה מצליחה להשיג מה שרצתה.

לכן יש להקפיד במצוות ציצית בכל הכוח, ולזכות גם אחרים בציצית כי היא שומרת את האדם מכל ענייני עריות. ואומר רבנו יואל מסאטמר זצוק"ל מתי שיש לאדם קושי בפרנסה, על ידי שהוא שמזכה אחרים ללבוש ציצית הקב"ה פותח לו שערי שמיים ונותן לו פרנסה. ואנשים שח"ו החטיאו את הרבים בעריות או

פגמו בענייני עריות, על ידי שמזכים אחרים ללבוש ציצית גורמים שאחרים לא יחטאו בזה.

"וַיַּעֲזֹב בְּגָדוֹ בִידָה וַיֵּנֶס וַיֵּצֵא הַחוּצָה"

מתי שיצר הרע בא לאדם מיד יברח ממנו ולא ינסה לעמוד מולו

מור זקננו הרי"ף דעין יעקב שואל קושיה חזקה בפרשה, אנחנו מוצאים שאשת פוטיפר החזיקה בבגדו של יוסף מתי שהיה בביתו של פוטיפר, צעקה ואמרה הנה הבגד של יוסף והוא ניסה לחטוא איתה. אומרים רבותינו שמשכה את הבגד של יוסף, ויוסף השאיר לה את הבגד בידה וברח. שואל רבי יאשיהו פינטו למה לא משך את הבגד ממנה ורץ הרי היה גיבור חיל, אנחנו מוצאים מתי שיהודה בא למצרים וזרק אבנים, יוסף בחזרה זרק אבנים והראה לו כוח גדול, אם כך למה יוסף הצדיק השאיר לה את הבגד ביד?

אומר רבי יאשיהו פינטו יסוד גדול, מתי שיצר הרע עומד ליד האדם אם הוא יחכה גם רגע אחד למשוך את הבגד זה עבירה. אסור רגע אחד לחכות ליד היצר

הרע, אל תעמוד ותתווכח עם היצר הרע, מיד תעזוב את הכל ותברח.

וכמו שהגמרא מספרת (כתובות סז:): על מר עוקבא שהיה כל יום שם כסף לעני בדלת מבלי שידע העני מי שם לו את הכסף. אחרי כמה פעמים החליט אותו עני לדעת מי שם לו את הכסף, חיכה בחלון וכשראה שמישהו שם לו את הכסף התחיל לרוץ אחריו לראות מי זה. מר עוקבא לא רצה שהעני יראה אותו ויתבייש, קפץ לתוך כבשן האש. שואל רבי יאשיהו פינטו למה היה צריך לקפוץ שהיה רץ עוד קצת, ועונה שמר עוקבא אמר אם אני אחכה עוד רגע אחד, היצר יגבור עלי ותיכנס בי מידת הגאווה.

ופה לומדים יסוד גדול, האדם לא יחכה רגע אחד להתווכח ולהתמודד עם היצר כי אם יחכה בסוף הוא יפיל אותו. יוסף הצדיק יכל לעמוד עוד רגע למשוך את הבגד אבל אולי היצר היה גובר עליו, העדיף יוסף הצדיק להשאיר את הבגד שיחשדו בו ויחשבו עליו משהו אחר, אבל לא להתמודד עם היצר הרע.

